

ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ
Եվրասիական տնտեսական միության դատարանի

ԳԼՈՒԽ I. Ընդհանուր դրույթներ.

Դատարանի իրավական կարգավիճակը

1. Եվրասիական տնտեսական միության Դատարանը (այսուհետ՝ Դատարան) Եվրասիական տնտեսական միության (այսուհետ՝ Միություն) դատական մարմինն է, որը կազմավորվում և գործում է մշտական հիմունքներով՝ Եվրասիական տնտեսական միության մասին Պայմանագրի (այսուհետ՝ Պայմանագիր) և սույն Կանոնադրությանը համապատասխան:

2. Դատարանի գործունեության նպատակը սույն Կանոնադրության դրույթների համաձայն՝ Պայմանագրի, Միության շրջանակներում կնքված միջազգային պայմանագրերի, երրորդ կողմի հետ Միության միջազգային պայմանագրերի և Միության մարմինների որոշումները միանման կիրառելու ապահովումն է՝ անդամ պետությունների և Միության մարմինների կողմից:

Սույն Կանոնադրության նպատակների համար Միության մարմիններ ասելով ենթադրվում են Միության մարմինները՝ բացի Դատարանից:

3. Դատարանն ունի իրավաբանական անձի իրավունքներ:

4. Դատարանն ունի իր փաստաթղթերը, սեփական կնիքն ու բլանկը՝ իր անվամբ, ստեղծում է պաշտոնական համացանցային կայք ու պաշտոնական տեղեկագիր:

5. Դատարանը մշակում է Դատարանի գործունեության ֆինանսավորման առաջարկներ և տնօրինում է այն միջոցները, որոնք Միության բյուջեի մասին Դրույթի համաձայն՝ նախատեսվում են Դատարանի գործունեության ապահովման համար:

6. Դատավորների, պաշտոնատար անձանց և Դատարանի աշխատակիցների աշխատանքային վճարների պայմանները սահմանվում են Եվրասիական տնտեսական Բարձրագույն խորհրդի կողմից:

ԳԼՈՒԽ II Դատարանի կազմը

7. Դատարանի կազմում ընդգրկվում է երկու դատավոր՝ յուրաքանչյուր անդամ պետությունից:

8. Դատավորի լիազորությունների ժամկետը ինը տարի է:

9. Դատավորները պետք է ունենան բարձր բարոյական հատկանիշներ, լինեն բարձր որակավորում ունեցող մասնագետներ՝ միջազգային և ներպետական իրավունքի ոլորտում, ինչպես նաև, որպես կանոն, պետք է համապատասխանեն անդամ պետությունների բարձրագույն դատական մարմիններին առաջադրվող պահանջներին:

10. Դատավորները նշանակվում են Եվրասիական տնտեսական Բարձրագույն խորհրդի կողմից՝ անդամ պետությունների ներկայացմամբ: Դատավորը պաշտոնի անցնելուց առաջ երդում է տալիս:

11. Դատավորները պաշտոնից ազատվում են Եվրասիական տնտեսական Բարձրագույն խորհրդի կողմից:

12. Դատավորի լիազորությունները կարող են դադարեցվել հետևյալ հիմունքներով՝

- 1) Դատարանի գործունեության դադարեցում,
- 2) դատավորի լիազորությունների ժամկետի ավարտ,
- 3) դատավորի գրավոր դիմում՝ իր լիազորություններից հրաժարվելու մասին՝ այլ աշխատանքի անցնելու կամ այլ պատճառներով,
- 4) առողջական կամ այլ հարգելի պատճառներով դատավորի լիազորությունների կատարման անընդունակություն,
- 5) դատավորի պաշտոնի հետ անհամատեղելի գործունեությամբ զբաղվելը,
- 6) այն պետության անդամակցության դադարեցում Միությունում, որի կողմից ներկայացված է դատավորը,
- 7) դատավորի կողմից այն անդամ պետության քաղաքացիության կորուստ, որի կողմից նա ներկայացված է,
- 8) դատավորի կողմից լուրջ զանցանք կատարելը, որն անհամատեղելի է դատավորի բարձր կարգավիճակի հետ,
- 9) դատավորի հանդեպ դատարանի մեղադրական վճիռն ուժի մեջ մտնելը կամ դատավորի հանդեպ բժշկական բնույթի հարկադիր միջոցներ կիրառելու մասին դատարանի որոշումը,
- 10) դատավորի գործունակության սահմանափակումը կամ նրան անգործունակ ճանաչելու մասին դատարանի որոշումն օրինական ուժի մեջ մտնելը,
- 11) դատավորի մահը կամ նրան մահացած կամ անհայտ կորած հայտարարելու մասին դատարանի որոշումն օրինական ուժի մեջ մտնելը:

13. Սույն Կանոնադրության 12–րդ կետում նշված հիմունքներով՝ դատավորի լիազորությունների դադարեցման նախաձեռնությամբ կարող են հանդես գալ դատավորին ներկայացրած անդամ պետությունը, Դատարանը կամ դատավորը:

Դատավորի լիազորությունների դադարեցման մասին նախաձեռնությամբ հանդես գալու հարցերը սահմանվում են Եվրասիական տնտեսական միության Դատարանի կանոնակարգով, որը հաստատվում է Եվրասիական տնտեսական Բարձրագույն խորհրդի կողմից (այսուհետ՝ Կանոնակարգ):

14. Դատարանի գործունեության ղեկավարումն իրականացնում է Դատարանի նախագահը: Դատարանի նախագահն ունի տեղակալ:

Դատարանի գործունեության մեջ Դատարանի նախագահի մասնակցության ժամանակավոր անհնարինության դեպքում, այդ պարտականությունները կատարում է Դատարանի նախագահի տեղակալը:

15. Դատարանի նախագահը և իր տեղակալն ընտրվում են Դատարանի կազմից՝ կանոնակարգի համաձայն և հաստատվում են Եվրասիական տնտեսական Բարձրագույն խորհրդի կողմից:

Դատարանի նախագահը և իր տեղակալը չեն կարող լինել նույն անդամ պետության քաղաքացի:

Լիազորությունների դադարեցման դեպքում՝ Դատարանի նախագահը և իր տեղակալն ընտրվում են այլ անդամ երկրների կողմից ներկայացված դատավորներից, բացի նախորդ նախագահի և իր տեղակալի երկրներից համապատասխանաբար:

16. Դատարանի նախագահը և իր տեղակալն իրականացնում են իրենց լիազորությունները երեք տարվա ընթացքում:

17. Դատարանի նախագահը՝

1) հաստատում է Դատարանի և դատավորների կազմակերպման ու գործունեության կարգը.

2) կազմակերպում է Դատարանի գործունեությունը.

3) լիազորությունների սահմաններում ապահովում է Դատարանի համագործակցությունն անդամ պետությունների լիազորված մարմինների, արտասահմանյան և միջազգային դատական մարմինների հետ.

4) նշանակում է պաշտոնի և ազատում է պաշտոնից Դատարանի աշխատակիցներին ու պաշտոնատար անձանց սույն Կանոնակարգով սահմանված կարգով.

5) կազմակերպում է Դատարանի գործունեության մասին զանգվածային լրատվական միջոցներին տեղեկատվության տրամադրումը.

6) իրականացնում է այլ լիազորություններ՝ սույն Կանոնադրության սահմաններում:

18. Դատավորները չեն կարող ներկայացնել պետական կամ միջպետական մարմինների կամ կազմակերպությունների, առևտրական կառույցների, քաղաքական կուսակցությունների և շարժումների, ինչպես նաև տարածքների, ազգերի, ժողովուրդների, սոցիալական կամ կրոնական խմբերի ու առանձին անհատների շահեր:

Դատավորներն իրավունք չունեն զբաղվելու որևէ գործունեությամբ, որը կապված է շահույթի հետ՝ բացի գիտական, ստեղծագործական և մանկավարժական գործունեությունից:

19. Դատավորը չի կարող մասնակցել որևէ գործի լուծման, որում նա ավելի շուտ մասնակցություն է ունեցել որպես վեճի որևէ կողմի ներկայացուցիչ,

հավատարմատար կամ փաստաբան, ազգային կամ միջազգային դատարանի, քննչական հանձնաժողովի անդամ, կամ որևէ այլ կարգավիճակով:

20. Դատավորները արդարադատություն գործելիս հավասար են և ունեն նույն կարգավիճակը: Դատարանի նախագահը և իր տեղակալն իրավունք չունեն այլ դատավորների համեմատ ոչ իրավաչափ առավելություն ստանալուն ուղղված որևէ գործունեություն ծավալել:

21. Դատավորը, ինչպես իր լիազորությունները կատարելիս, այնպես էլ արտածառայողական հարաբերություններում պետք է խուսափի շահերի բախումից, ինչպես նաև այն ամենից, ինչ կարող է նսեմացնել դատական իշխանության հեղինակությունը, դատավորի արժանապատվությունը կամ կասկածի ենթարկել իր անկողմնակալությունը, արդարությունն ու անաչառությունը:

ԳԼՈՒԽ III. Դատարանի աշխատակազմ.

Աշխատակիցների և պաշտոնատար անձանց կարգավիճակը

22. Դատարանի գործունեությունն ապահովում է Դատարանի աշխատակազմը:

23. Դատարանի աշխատակազմի կառուցվածքում ընդգրկվում են դատավորների քարտուղարությունները և Դատարանի քարտուղարությունը:

24. Դատավորի քարտուղարությունը կազմված է դատավորի խորհրդականից և դատավորի օգնականից:

25. Իրավական, կազմակերպչական, նյութատեխնիկական և Դատարանի գործունեության այլ ապահովում իրականացվում է Դատարանի քարտուղարության կողմից:

26. Դատարանի քարտուղարության կառուցվածքն ու թիվը հաստատվում են Եվրասիական տնտեսական Բարձրագույն խորհրդի կողմից:

27. Դատարանի քարտուղարությունը գլխավորում է Դատարանի քարտուղարության ղեկավարը: Դատարանի քարտուղարության ղեկավարն ունի երկու տեղակալ: Դատարանի քարտուղարության ղեկավարն ու նրա օգնականները համարվում են Դատարանի պաշտոնատար անձինք, որոնք նշանակվում և ազատվում են պաշտոնից սույն Կանոնադրությանը և Պայմանագրին համապատասխան: Դատարանի քարտուղարության ղեկավարն ու նրա օգնականները չեն կարող լինել նույն անդամ պետության քաղաքացիներ:

28. Աշխատանքային իրավահարաբերությունները կարգավորվում են Պայմանագրով, կիրառվող Միության շրջանակներում կնքված միջազգային պայմանագրերով և Դատարանի տեղակայման պետության օրենսդրությամբ:

29. Դատավորի խորհրդականը համարվում է Դատարանի պաշտոնակատար անձ, որը նշանակվում և ազատվում է պաշտոնից Դատարանի նախագահի կողմից, համապատասխան դատավորի առաջարկով:

30. Դատավորի խորհրդականն իրականացնում է դատավորի գործունեության տեղեկատվական և վերլուծական ապահովումը:

31. Դատավորի խորհրդականը պետք է ունենա բարձր բարոյական հատկանիշներ միջազգային իրավագիտության և արտաքին տնտեսական գործունեության ոլորտներում, լինի փորձառու մասնագետ:

32. Դատավորի խորհրդականը Դատարանի աշխատակիցն է, որը նշանակվում և ազատվում է պաշտոնից Դատարանի նախագահի կողմից՝ համապատասխան դատավորի առաջարկով:

33. Դատավորի օգնականը զբաղվում է դատավորի գործունեության կազմակերպչական հարցերով:

34. Դատարանի քարտուղարության ղեկավարի և նրա տեղակալների պաշտոնը զբաղեցնելու համար թեկնածուների ընտրությունն անցկացվում է մրցակցային հիմունքներով՝ Դատարանի մրցակցային հանձնաժողովի կողմից, հաշվի առնելով անդամ պետությունների հավասար ներկայացվածության սկզբունքը:

Նշված պաշտոնները զբաղեցնելու մրցույթի համար նախատեսված թեկնածությունները ներկայացվում են անդամ պետությունների կողմից:

35. Դատարանի քարտուղարությունը կազմվում է մրցակցային հիմունքով, հաշվի առնելով անդամ պետությունների բաժնեմասը Միության բյուջեում՝ անդամ պետության քաղաքացիների թվից:

Դատարանի քարտուղարության աշխատողներն աշխատանքի են ընդունվում իրենց հետ կնքվող աշխատանքային պայմանագրի հիման վրա:

36. Դատարանի քարտուղարությունում պաշտոն զբաղեցնելու համար թեկնածուների ընտրության Դատարանի մրցակցային հանձնաժողովի կազմում ընդգրկվում են Դատարանի բոլոր դատավորները, բացի Դատարանի նախագահից:

Մրցակցային հանձնաժողովի անդամներն ընտրում են մրցակցային հանձնաժողովի նախագահին:

Մրցակցային հանձնաժողովն ընդունում է իր որոշումները ձայների մեծամասնության հանձնարարականներով և ներկայացնում է դրանք Դատարանի նախագահին՝ նշանակման համար:

37. Դատարանի քարտուղարությունում թափուր պաշտոնների զբաղեցման համար մրցույթի անցկացման կարգը սահմանվում է Դատարանի կողմից և հաստատվում է Դատարանի նախագահի կողմից՝ Եվրասիական տնտեսական Բարձրագույն խորհրդի կողմից սահմանվող մրցույթի անցկացման հիմնական կանոնների համաձայն:

38. Դատարանի քարտուղարության տեխնիկական անձնակազմն աշխատանքի է ընդունվում Դատարանի քարտուղարության ղեկավարի կողմից իրենց հետ կնքվող աշխատանքային պայմանագրերի հիման վրա:

ԳԼՈՒԽ IV Դատարանի իրավասությունը

39. Դատարանը քննարկում է այն վեճերը, որոնք ծագում են Պայմանագրի իրականացման հարցերի, Միության շրջանակներում միջազգային պայմանագրերի և (կամ) Միության մարմինների որոշումների վերաբերյալ.

1) անդամ պետության դիմումի համաձայն՝

Միության շրջանակներում միջազգային պայմանագրի կամ դրա առանձին դրույթների և Պայմանագրի համապատասխանության մասին,

այլ անդամ պետության (այլ անդամ պետությունների) Պայմանագրի, Միության շրջանակներում միջազգային պայմանագրերի, և (կամ) Միության մարմինների որոշումների, ինչպես նաև նշված միջազգային պայմանագրերի առանձին դրույթների և (կամ) որոշումների պահպանման մասին.

Հանձնաժողովի որոշումների կամ դրա առանձին դրույթների՝ Պայմանագրին, Միության շրջանակներում կնքված միջազգային պայմանագրերին և Միության մարմինների որոշումներին համապատասխանության մասին.

Հանձնաժողովի գործունեության (անգործության) վիճարկման մասին.

2) տնտեսավարող սուբյեկտի դիմումի համաձայն՝

Հանձնաժողովի որոշման կամ դրա առանձին դրույթների համապատասխանության մասին, անմիջապես տնտեսավարող սուբյեկտի իրավունքներին և օրինական շահերին առնչվող՝ ձեռնարկատիրական կամ այլ տնտեսական գործունեության ոլորտում, Պայմանագրին և (կամ) Միության շրջանակներում կնքված միջազգային պայմանագրերին, եթե այդ որոշումը կամ դրա առանձին հիմունքներ Պայմանագրով և (կամ) Միության շրջանակներում կնքված միջազգային պայմանագրերով տնտեսավարող սուբյեկտի իրավունքների և օրինական շահերի խախտում են առաջացրել.

Հանձնաժողովի գործունեության (անգործության) վիճարկման մասին, անմիջապես տնտեսավարող սուբյեկտի իրավունքներին և օրինական շահերին առնչվող ձեռնարկատիրական կամ այլ տնտեսական գործունեության ոլորտում, Պայմանագրին և (կամ) Միության շրջանակներում կնքված միջազգային պայմանագրերին, եթե այդ գործունեությունը (անգործությունը) Պայմանագրով և (կամ) Միության շրջանակներում կնքված միջազգային պայմանագրերով տնտեսավարող սուբյեկտի իրավունքների և օրինական շահերի խախտում է առաջացրել.

Սույն Կանոնադրության նպատակների համար, տնտեսավարող սուբյեկտ ասելով, ենթադրվում է իրավաբանական անձ, գրանցված անդամ պետության կամ երրորդ պետության օրենսդրության համաձայն, կամ ֆիզիկական անձ, գրանցված որպես անհատ ձեռնարկատեր՝ անդամ պետության կամ երրորդ պետության օրենսդրության համաձայն:

40. Անդամ պետությունները կարող են Դատարանի իրավասության շրջանակներում ներառել այլ վեճեր, որոնց լուծումը Դատարանով անմիջականորեն նախատեսված է Պայմանագրով, Միության շրջանակներում միջազգային պայմանագրերով, Միության միջազգային պայմանագրերով երրորդ կողմի հետ կամ այլ միջազգային պայմանագրերով անդամ պետությունների միջև:

41. Խնդրի լուծման Դատարանի իրավասության մասին հարցը որոշվում է Դատարանի կողմից: Դատարանը՝ իր իրավասությունները վեճի լուծման մեջ սահմանելիս, առաջնորդվում է Պայմանագրով, Միության շրջանակներում կնքված միջազգային պայմանագրերով և (կամ) երրորդ կողմի հետ Միության միջազգային պայմանագրերով:

42. Դատարանի իրավասության մեջ չի մտնում Միության մարմիններին Պայմանագրով կամ Միության շրջանակներում կնքված միջազգային պայմանագրերով նախատեսված իրավասություններից բացի, այլ իրավասությունների տրամադրումը:

43. Վեճը չի ընդունվում դատաքննության առանց անդամ պետությանը կամ Հանձնաժողովին հայտատուի դիմումի՝ նախադատական կարգով հարցի կարգավորման համար, Պայմանագրով և Միության շրջանակներում կնքված միջազգային պայմանագրերով նախատեսված խորհրդատվություններով, բանակցություններով կամ այլ միջոցներով՝ բացառությամբ Պայմանագրով սահմանված դեպքերի:

44. Եթե անդամ պետությունը կամ Հանձնաժողովը հայտատուի դիմումն ընդունելու պահից 3 ամսվա ընթացքում չեն ձեռնարկել համապատասխան քայլեր խնդրի նախադատական կարգավորման համար, ապա վեճը քննելու վերաբերյալ դիմումը կարող է ուղարկվել Դատարան:

45. Վեճի կողմերի փոխադարձ համաձայնությամբ՝ վեճը կարող է փոխանցվել Դատարան՝ մինչ սույն Կանոնադրության 44 կետում նշված ժամկետի ավարտը:

46. Դատարանը՝ անդամ պետության կամ Միության մարմնի դիմումի համաձայն, իրականացնում է Պայմանագրի, Միության շրջանակներում կնքված միջազգային պայմանագրերի և Միության մարմինների որոշումների պարզաբանում, ինչպես նաև աշխատանքային իրավահարաբերությունների հետ կապված՝ Միության մարմինների, Դատարանի աշխատողների և պաշտոնատար անձանց դիմումի համաձայն՝ Պայմանագրի, Միության շրջանակներում կնքված միջազգային պայմանագրերի և Միության մարմինների որոշումների պարզաբանում (այսուհետ՝ պարզաբանում):

47. Դատարանի կողմից պարզաբանման իրականացումը ենթադրում է խորհրդատվական եզրակացության ներկայացում և անդամ պետություններին միջազգային պայմանագրերի միասնական մեկնաբանման իրավունքից չի զրկում:

48. Դատարանն իրականացնում է երրորդ կողմի հետ Միության միջազգային պայմանագրերի դրույթների պարզաբանում, եթե դա նախատեսված է այդպիսի միջազգային պայմանագրերով:

49. Անդամ պետության անունից, վեճի քննության կամ պարզաբանման մասին դիմումով Դատարան դիմելն, իրականացվում է անդամ պետության լիազորված մարմինների և կազմակերպությունների կողմից, որոնց ցանկը սահմանվում է յուրաքանչյուր անդամ պետության կողմից և դիվանագիտական ուղիներով ուղարկվում է դատարան:

50. Դատարանը, արդարադատություն իրականացնելիս, կիրառում է՝

1) միջազգային իրավունքի՝ համընդհանուր ճանաչում ունեցող սկզբունքներ և նորմեր,

2) Պայմանագիրը, Միության շրջանակներում կնքված միջազգային պայմանագրերը և այլ միջազգային պայմանագրեր, որոնց մասնակիցներն են վեճի կողմ հանդիսացող պետությունները,

3) Միության մարմինների որոշումներն ու կարգադրությունները,

4) Միջազգային սովորույթը՝ որպես համընդհանուր փորձի ապացույց, ընդունված որպես իրավական նորմ:

51. Պայմանագրի, Միության շրջանակներում կնքված միջազգային պայմանագրերի և երրորդ կողմի հետ Միության միջազգային պայմանագրերի դրույթները՝ կապված վեճերի լուծման, պարզաբանման և մեկնաբանման հետ, կիրառվում են սույն Կանոնադրությանը չհակասող մասում:

ԳԼՈՒԽ V. Դատավարություն

Բաժին 1

Վեճերի լուծման գործերով դատավարություն

52. Դատարանում վեճերի լուծման հարցերը քննարկելու կարգը սահմանվում է Կանոնակարգով:

53. Դատարանն իրականացնում է դատավարություն՝ հիմնվելով հետևյալ սկզբունքների վրա՝

- դատավորների անկախություն,
- քննության հրապարակայնություն,
- հասարակայնություն,
- վեճի կողմերի հավասարություն,
- մրցողականություն,
- կոլեգիալություն:

Դատավարության սկզբունքների իրականացման կարգը սահմանվում է Կանոնակարգով:

54. Միության շրջանակներում կնքված որևէ միջազգային պայմանագրի և (կամ) Հանձնաժողովի որոշման մասին դիմումի ընդունումը Դատարանի կողմից, հիմք չէ այդ միջազգային պայմանագրի և (կամ) որոշման կամ դրա դրույթների

դադարեցման համար՝ բացառությամբ այն դեպքերի, որոնք անմիջականորեն նախատեսված են Պայմանագրով:

55. Դատարանը կարող է Դատարան դիմում ներկայացրած տնտեսավարող սուբյեկտներից, անդամ պետությունների լիազորված մարմիններից կամ կազմակերպություններից, ինչպես նաև Միության մարմիններից պահանջել գործի քննության համար անհրաժեշտ նյութերը:

56. Սահմանափակ տարածման տեղեկատվությունը կարող է ընդունվել Դատարանի կողմից կամ ներկայացվել գործում մասնակից անձի կողմից՝ Պայմանագրի, Միության շրջանակներում կնքված միջազգային պայմանագրերի, Կանոնադրության և անդամ պետությունների օրենսդրության համաձայն: Դատարանը ձեռնարկում է համապատասխան միջոցներ՝ այդպիսի տեղեկատվության պաշտպանության համար:

57. Դատարանում դատավարությունն իրականացվում է վեճի կողմերի, նրանց ներկայացուցիչների, փորձագետների, այդ թվում՝ մասնագիտական խմբերի փորձագետներին, մասնագետների, վկաների և թարգմանիչների մասնակցությամբ:

58. Գործում մասնակից անձինք օգտվում են դատավարական իրավունքից և կրում են դատավարական պարտականություններ՝ Կանոնակարգի համաձայն:

59. Մասնագիտացված խմբերի փորձագետներին տրամադրվում է անձեռնմխելիություն վարչական, քաղաքացիական և քրեական իրավազորությունից, ասվածի և գրածի նկատմամբ, Դատարանի կողմից դատավարության անցկացմանը նրանց մասնակցության հետ կապված: Այս անձինք կորցնում են անձեռնմխելիությունը՝ Կանոնակարգով սահմանված սահմանափակ տարածման տեղեկատվության օգտագործման և պաշտպանության կարգի խախտման դեպքում:

60. Եթե անդամ պետությունը կամ Հանձնաժողովը կարծում են, որ վեճի լուծումը կարող է վնասել իրենց շահերին, ապա այդ անդամ պետությունը կամ Հանձնաժողովը կարող է ներկայացնել միջնորդություն՝ որպես վեճի շահագրգիռ մասնակից գործում հանդես գալու մասին:

61. Դատարանը թողնում է առանց քննության վնասների փոխհատուցման կամ այլ գույքային բնույթի պահանջներ:

62. Տնտեսավարող սուբյեկտից գանձվում է տուրք՝ Դատարան հայցադիմումը ներկայացնելու համար:

63. Տուրքը վճարվում է տնտեսավարող սուբյեկտի կողմից՝ մինչ Դատարան հայց ներկայացնելը:

64. Դատարանի կողմից տնտեսավարող սուբյեկտի դիմումի մեջ ներկայացված պահանջների բավարարման դեպքում, իրականացվում է տուրքի վերադարձ:

65. Տուրքի չափը, վճարի արժույթը, հաշվեգրման, օգտագործման և վերադարձի կարգը սահմանվում են Եվրասիական տնտեսական Բարձրագույն խորհրդի կողմից:

66. Գործի քննության ընթացքում յուրաքանչյուր կողմ իր դատական ծախքերն ինքնուրույն է հոգում:

67. Գործի քննության ցանկացած փուլում կողմերը կարող են կարգավորել վեճը հաշտագրի կնքմամբ՝ հայտատուի՝ իր պահանջներից հրաժարվելով կամ հայցը չեղյալ հայտարարելով:

Բաժին 2

Պարզաբանման գործերով դատավարություն

68. Պարզաբանման գործերով քննության կարգը սահմանվում է Կանոնակարգով:

69. Դատարանն իրականացնում է պարզաբանման գործերով դատավարություն՝ դատավորների անկախության և կոլեգիալության սկզբունքների հիման վրա:

Բաժին 3

Դատարանի կազմերը

70. Դատարանը քննում է գործը Դատարանի Մեծ կոլեգիայի, Դատարանի Կոլեգիայի և Դատարանի Բողոքարկման պալատի կազմով:

71. Դատարանը քննում է վեճերի լուծման գործերը Դատարանի Մեծ կոլեգիայի նիստերին՝ սույն Կանոնակարգի 39-րդ կետի 1-ին ենթակետով նախատեսված դեպքերում:

72. Մեծ կոլեգիան քննում է Կանոնակարգով նախատեսված ընթացակարգային հարցեր:

73. Դատարանը քննում է պարզաբանման մասին գործեր Դատարանի Մեծ կոլեգիայի նիստերին:

74. Դատարանի Մեծ կոլեգիայի կազմում ընդգրկվում են Դատարանի բոլոր դատավորները:

75. Դատարանի Մեծ կոլեգիայի դատական նիստը համարվում է իրավազոր այն դեպքում, երբ նիստին ներկա են Դատարանի բոլոր դատավորները:

76. Դատարանը նիստ է գումարում Դատարանի Կոլեգիայի կազմով, սույն Կանոնադրության 39-րդ կետի 2-րդ ենթակետով նախատեսված դեպքերում:

77. Դատարանի Կոլեգիայի կազմում ընդգրկվում են յուրաքանչյուր անդամ պետությունից մեկ դատավոր, հերթականությամբ, ըստ դատավորի ազգանվան, ռուսական այբուբենի առաջին տառից սկսած:

78. Դատարանի Կոլեգիայի դատական նիստը իրավազոր է համարվում այն դեպքում, երբ նիստին ներկա է մեկ դատավոր յուրաքանչյուր անդամ պետությունից:

79. Դատարանը նիստ է գումարում Բողոքարկման պալատի կազմով Դատարանի Կոլեգիայի որոշումների բողոքարկման մասին դիմումներ քննելիս:

80. Դատարանի Բողոքարկման պալատի կազմում ընդգրկվում են անդամ պետությունների կողմից ներկայացված դատավորները, որոնք մասնակցություն չեն ունեցել Դատարանի Կոլեգիայի այն հարցի քննմանը, որը բողոքարկվում է:

81. Դատարանի Բողոքարկման պալատի դատական նիստը համարվում է իրավազոր, եթե դրան յուրաքանչյուր անդամ պետությունից մասնակցում է մեկ դատավոր:

ԳԼՈՒԽ VI. Մասնագիտացված խմբեր

82. Կոնկրետ վեճի քննման դեպքում, որի առարկան արդյունաբերական լրավճարների, գյուղատնտեսության պետական աջակցության միջոցների, հատուկ պաշտպանողական, հակազնազցման և փոխհատուցման միջոցների տրամադրումն է, ստեղծվում է մասնագիտացված խումբ:

83. Մասնագիտացված խումբը կազմված է երեք փորձագետից՝ մեկ փորձագետ յուրաքանչյուր ցուցակից, ներկայացված յուրաքանչյուր անդամ պետության կողմից՝ վեճի տեսակին համապատասխան:

84. Մասնագիտացված խմբի կազմը հաստատվում է Դատարանի կողմից:

85. Գործի քննության ավարտից հետո մասնագիտացված խումբը կազմալուծվում է:

86. Անդամ պետությունները, Պայմանագիրն ուժի մեջ մտնելուց հետո 60 օրացուցային օրերից ոչ ուշ Դատարան են ուղարկում նվազագույնը երեք փորձագետի անուն պարունակող ցանկ՝ ըստ վեճերի տեսակների, նշված սույն Կանոնադրության 82-րդ կետում, որոնք պատրաստ են և կարող են հանդես գալ որպես մասնագիտացված խմբերի անդամներ:

Անդամ պետությունները կանոնավոր հիմքով, սակայն տարին մեկ անգամից ոչ պակաս, թարմացնում են փորձագետների կազմը:

87. Որպես փորձագետներ հանդես են գալիս ֆիզիկական անձինք, որոնք բարձր որակավորման մասնագետներ են և ունեն հատուկ գիտելիքներ ու փորձ սույն Կանոնադրության 82-րդ կետում նշված՝ վեճերի առարկան կազմող հարցերում:

88. Փորձագետները հանդես են գալիս որպես անհատներ, գործում են անկախ, ինչպես նաև կապված չեն վեճի որևէ կողմի հետ և նրանցից որևէ հրահանգ չեն կարող ստանալ:

89. Փորձագետը չի կարող հանդես գալ մասնագիտացված խմբի կազմում՝ շահերի բախման առկայության դեպքում:

90. Մասնագիտացված խումբը պատրաստում է եզրակացություն, որը պարունակում է գործի փաստացի հանգամանքների անկողմնակալ գնահատականը, և ներկայացնում է այն Դատարան՝ Կանոնակարգով սահմանված ժամկետի համաձայն:

91. Մասնագիտացված խմբի եզրակացությունը կրում է հանձնարարական բնույթ՝ բացառությամբ սույն Կանոնադրության 92-րդ կետի երրորդ

պարբերությամբ նախատեսված դեպքերի, և գնահատվում է Դատարանի կողմից սույն Կանոնադրության 104–110 կետերով նախատեսված որոշումներն ընդունելիս:

92. Վեճի մասին պատրաստած մասնագիտացված խմբի եզրակացությունը, որի առարկան արդյունաբերական լրավճարների, գյուղատնտեսության պետական աջակցության միջոցների տրամադրումն է, պետք է եզրակացություն պարունակի խախտումների առկայության կամ բացակայության մասին, ինչպես նաև խախտումների առկայության դեպքում՝ համապատասխան փոխհատուցման միջոցների կիրառման մասին եզրահանգում:

Մասնագիտացված խմբի եզրակացությունը խախտումների առկայության կամ բացակայության մասին՝ կրում է հանձնարարական բնույթ և գնահատվում է Դատարանի կողմից սույն Կանոնադրության 104–110 կետերով նախատեսված որոշումներն ընդունելիս:

Դատարանի համար մասնագիտացված խմբի եզրակացության մասը՝ համապատասխան փոխհատուցման միջոցների մասին, որոշումն ընդունելու համար պարտադիր է:

93. Մասնագիտացված խմբերի կազմավորման և գործունեության կարգը սահմանվում է Կանոնակարգով:

94. Մասնագիտացված խմբերի փորձագետների ծառայությունների վճարման կարգը սահմանվում է Եվրասիական տնտեսական Բարձրագույն խորհրդի կողմից:

ԳԼՈՒԽ VII. Դատարանի ակտեր

95. Կանոնակարգով սահմանված ժամանակահատվածում Դատարանն ընդունում է որոշումներ՝ Դատարանի գործունեության ընթացակարգային հարցերով՝ ներառյալ հետևյալ որոշումները՝

1) դատավարության դիմումն ընդունելու կամ ընդունելը մերժելու մասին.

2) գործի դատավարությունը դադարեցնելու կամ վերականգնելու մասին.

3) գործի դատավարությունը դադարեցնելու մասին:

96. Դիմումը ներկայացվելու օրվանից 90 օրից ոչ ավելի ժամանակահատվածում Դատարանը որոշում է ընդունում վեճի քննության արդյունքներով, իսկ պարզաբանման մասին դիմումի դեպքում՝ ներկայացնում է խորհրդատվական եզրակացություն:

97. Կանոնակարգով նախատեսված դեպքերում որոշման ընդունման ժամանակահատվածը կարող է երկարաձգվել:

98. Պարզաբանման մասին դիմումի խորհրդատվական եզրակացությունը կրում է հանձնարարական բնույթ:

99. Սույն Կանոնադրության 39–րդ կետի 1–ին ենթակետով նախատեսված վեճերի քննության արդյունքներով Դատարանն ընդունում է որոշում, որը պարտադիր պետք է կատարվի վեճի մասնակիցների կողմից:

100. Սույն Կանոնադրության 39-րդ կետի 2-րդ ենթակետով նախատեսված վեճերի քննության արդյունքում Դատարանն ընդունում է որոշում, որը պարտադիր պետք է կատարվի Հանձնաժողովի կողմից:

101. Դատարանի որոշումը չի կարող դուրս գալ դիմումի մեջ նշված հարցերի շրջանակներից:

102. Դատարանի որոշումը չի փոփոխում և (կամ) չի կասեցնում Միության գործող իրավական նորմերը, անդամ պետությունների օրենսդրությունները և չի ստեղծում նորը:

103. Առանց սույն Կանոնադրության 111–113 կետերի դրույթները վնասելու՝ վեճի կողմերը կարող են ինքնուրույն սահմանել Դատարանի որոշման կատարման ձևն ու միջոցը:

104. Միության շրջանակներում կնքված միջազգային պայմանագրի կամ դրա առանձին դրույթների համապատասխանության վերաբերյալ անդամ պետության դիմումով գործի քննման արդյունքում, Դատարանի Մեծ կոլեգիան ընդունում է հետևյալ որոշումներից որևէ մեկը՝

1) Միության շրջանակներում կնքված միջազգային պայմանագրի կամ դրա առանձին դրույթների՝ Պայմանագրին ոչ համապատասխան լինելու մասին.

2) Միության շրջանակներում կնքված միջազգային պայմանագրի կամ դրա առանձին դրույթների՝ Պայմանագրին համապատասխան լինելու մասին.

105. Պայմանագրին, Միության շրջանակներում կնքված միջազգային պայմանագրերին և (կամ) Միության մարմինների որոշումներին, ինչպես նաև նշված միջազգային պայմանագրերի կամ որոշումների առանձին դրույթներին, այլ անդամ պետության (այլ անդամ պետությունների) կողմից հետևելու մասին, անդամ պետության դիմումով գործի քննարկման արդյունքում Դատարանի Մեծ կոլեգիան ընդունում է հետևյալ որոշումներից որևէ մեկը՝

1) Պայմանագրին, Միության շրջանակներում միջազգային պայմանագրերին և (կամ) Միության մարմինների որոշումներին, ինչպես նաև նշված միջազգային պայմանագրերի կամ որոշումների առանձին դրույթներին անդամ պետության (անդամ պետությունների) կողմից հետևելու փաստի մասին.

2) Պայմանագրին, Միության շրջանակներում միջազգային պայմանագրերին և (կամ) Միության մարմինների որոշումներին, ինչպես նաև նշված միջազգային պայմանագրերի կամ որոշումների առանձին դրույթներին անդամ պետության (անդամ պետությունների) կողմից չհետևելու փաստի մասին.

106. Հանձնաժողովի որոշման կամ դրա առանձին դրույթների՝ Պայմանագրին և (կամ) Միության շրջանակներում կնքված միջազգային պայմանագրերին կամ Միության մարմինների որոշումներին համապատասխան լինելու մասին անդամ պետության դիմումի քննման արդյունքում, Դատարանի Մեծ կոլեգիան ընդունում է հետևյալ որոշումներից որևէ մեկը՝

1) Հանձնաժողովի որոշման կամ դրա առանձին դրույթների՝ Պայմանագրին և (կամ) Միության շրջանակներում կնքված միջազգային պայմանագրերին կամ Միության մարմինների որոշումներին անհամապատասխան լինելու մասին.

2) Հանձնաժողովի որոշման կամ դրա առանձին դրույթների՝ Պայմանագրին և (կամ) Միության շրջանակներում կնքված միջազգային պայմանագրերին կամ Միության մարմինների որոշումներին համապատասխան լինելու մասին.

107. Հանձնաժողովի գործունեության (անգործության) բողոքարկման մասին անդամ պետության դիմումի քննման արդյունքում, Դատարանի Մեծ կոլեգիան ընդունում է հետևյալ որոշումներից որևէ մեկը՝

1) բողոքարկվող գործունեությունը (անգործությունը)՝ Պայմանագրին և (կամ) Միության շրջանակներում կնքված միջազգային պայմանագրերին անհամապատասխան ճանաչելու մասին.

2) բողոքարկվող գործունեությունը (անգործությունը)՝ Պայմանագրին և (կամ) Միության շրջանակներում կնքված միջազգային պայմանագրերին համապատասխան ճանաչելու մասին.

108. Հանձնաժողովի որոշման կամ դրա առանձին դրույթների՝ Պայմանագրին և (կամ) Միության շրջանակներում կնքված միջազգային պայմանագրերին համապատասխանության, ձեռնարկատիրական ոլորտում կամ այլ տնտեսական գործունեությունում անմիջականորեն տնտեսավարող սուբյեկտի իրավունքներին ու օրինական շահերին դիպչելու մասին տնտեսավարող սուբյեկտի դիմումի գործի քննման արդյունքում, Դատարանի Կոլեգիան ընդունում է հետևյալ որոշումներից որևէ մեկը՝ եթե տվյալ որոշումը կամ դրա առանձին դրույթներ խախտում են Պայմանագրով և (կամ) Միության շրջանակներում կնքված միջազգային պայմանագրերով նախատեսված՝ տնտեսավարող սուբյեկտի իրավունքներն ու օրինական շահերը՝

1) Հանձնաժողովի որոշման կամ դրա առանձին դրույթների՝ Պայմանագրին և (կամ) Միության շրջանակներում կնքված միջազգային պայմանագրերին համապատասխան ճանաչելու մասին.

2) Հանձնաժողովի որոշման կամ դրա առանձին դրույթների՝ Պայմանագրին և (կամ) Միության շրջանակներում կնքված միջազգային պայմանագրերին անհամապատասխան ճանաչելու մասին:

109. Հանձնաժողովի գործունեության (անգործության) բողոքարկման մասին տնտեսավարող սուբյեկտի դիմումի քննման արդյունքում, Դատարանի Մեծ կոլեգիան ընդունում է հետևյալ որոշումներից որևէ մեկը՝

1) բողոքարկվող գործունեությունը (անգործությունը)՝ Պայմանագրին և (կամ) Միության շրջանակներում կնքված միջազգային պայմանագրերին անհամապատասխան լինելու, ձեռնարկատիրական ոլորտում կամ այլ տնտեսական գործունեությունում տնտեսավարող սուբյեկտի իրավունքներն ու օրինական շահերը խախտելու մասին.

2) բողոքարկվող գործունեությունը (անգործությունը)՝ Պայմանագրին և (կամ) Միության շրջանակներում կնքված միջազգային պայմանագրերին համապատասխան լինելու, ձեռնարկատիրական ոլորտում կամ այլ տնտեսական գործունեությունում տնտեսավարող սուբյեկտի իրավունքներն ու օրինական շահերը չխախտելու մասին:

110. Դատարանի Կոլեգիայի գործի քննության արդյունքներով՝ որոշման բողոքարկման մասին տնտեսավարող սուբյեկտի հայտարարությամբ, Բողոքարկման պալատը կարող է ընդունել հետևյալ որոշումներից որևէ մեկը՝

1) Դատարանի Կոլեգիայի որոշումն անփոփոխ թողնել, իսկ առանց բավարարման՝ բողոքարկման մասին դիմումը:

2) Դատարանի Կոլեգիայի որոշումն ամբողջական կամ մասնակի կասեցնելու, կամ դրա փոփոխության մասին՝ սույն Կանոնադրության 108-րդ և 109-րդ կետերին համապատասխան նոր որոշում կայացնել:

111. Հանձնաժողովի որոշման կամ դրա առանձին դրույթների գործողությունը, որը Դատարանի կողմից ճանաչվել է անհամապատասխան Պայմանագրին և (կամ) Միության շրջանակներում կնքված միջազգային պայմանագրերին, շարունակվում է Դատարանի համապատասխան որոշումն ուժի մեջ մտնելուց հետո՝ մինչև Հանձնաժողովի կողմից տվյալ որոշումը կատարելը:

Հանձնաժողովի որոշումը կամ դրա առանձին դրույթները, որոնք Դատարանի կողմից ճանաչվել են որպես անհամապատասխան՝ Պայմանագրին և (կամ) Միության շրջանակներում կնքված միջազգային պայմանագրերին, Դատարանի որոշման օրվանից խելամիտ, սակայն 60 օրացուցային օրը չգերազանցող ժամանակահատվածում ներկայացվում են Հանձնաժողովի կողմից՝ Պայմանագրի և (կամ) Միության շրջանակներում կնքված միջազգային պայմանագրերին համապատասխան, եթե այլ ժամանակահատված չի սահմանվում Դատարանի որոշմամբ:

Դատարանն իր որոշման մեջ, հաշվի առնելով Պայմանագրի դրույթները և (կամ) Միության շրջանակներում կնքված միջազգային պայմանագրերը, կարող է սահմանել Հանձնաժողովի որոշման այլ ժամանակահատված՝ Պայմանագրի և (կամ) Միության շրջանակներում կնքված միջազգային պայմանագրերին համապատասխան:

112. Վեճի կողմերից մեկի հիմնավորված միջնորդության առկայության դեպքում՝ Հանձնաժողովի որոշման կամ դրա առանձին դրույթների, Դատարանի կողմից Պայմանագրին և Միության շրջանակներում կնքված միջազգային պայմանագրերին ոչ համապատասխան գործողությունը կարող է դադարեցվել Դատարանի որոշմամբ՝ այդ որոշումն օրինական ուժի մեջ մտնելու օրվանից:

113. Հանձնաժողովը պարտավոր է Դատարանի որոշումն օրինական ուժի մեջ մտնելու օրվանից խելամիտ, սակայն 60 օրացուցային օրերից ոչ ավելի ժամանակահատվածում կատարել օրինական ուժի մեջ մտած Դատարանի որոշումը, որում Դատարանը սահմանել է, որ Հանձնաժողովի բողոքարկվող գործողությունը

(անգործությունը) չի համապատասխանում Պայմանագրին և (կամ) Միության շրջանակներում կնքված միջազգային պայմանագրերին, և որ Հանձնաժողովի այդպիսի գործողությամբ (անգործությամբ) խախտվում են տնտեսավարող սուբյեկտների իրավունքներն ու օրինական շահերը, որոնք նախատեսված են Պայմանագրով և (կամ) Միության շրջանակներում կնքված միջազգային պայմանագրերով:

114. Դատարանի որոշումը չկատարելու դեպքում անդամ պետությունն իրավունք ունի դիմելու Եվրասիական տնտեսական Բարձրագույն խորհուրդ՝ դրանց կատարման համար միջոցներ ձեռնարկելու նպատակով:

115. Հանձնաժողովի կողմից Դատարանի որոշումը չկատարելու դեպքում, տնտեսավարող սուբյեկտն իրավունք ունի դիմելու Դատարան՝ դրանց կատարման համար միջոցներ ձեռնարկելու միջնորդությամբ:

Դատարանը՝ տնտեսավարող սուբյեկտի միջնորդությամբ, դրանք ներկայացնելու օրվանից 15 օրացուցային օրերի ընթացքում դիմում է Եվրասիական տնտեսական Բարձրագույն խորհուրդ՝ տվյալ հարցով որոշում ընդունելու համար:

116. Դատարանի ակտերը ենթակա են տպագրման Դատարանի պաշտոնական տեղեկագրում և Դատարանի պաշտոնական համացանցային կայքում:

117. Դատարանի որոշումը կարող է պարզաբանվել առանց դրա էության և բովանդակության փոփոխման՝ միայն Դատարանի կողմից՝ գործի կողմերի հիմնավորված միջնորդության դիմումի դեպքում:

ԳԼՈՒԽ VIII. Եզրափակիչ դրույթներ

118. Դատավորները, պաշտոնատար անձինք, Դատարանի աշխատակիցները, գործին մասնակից անձինք, մասնագիտացված խմբերի փորձագետները, չեն տարածում և չեն փոխանցում երրորդ կողմին գործի քննության ընթացքում ստացված տեղեկատվությունը, առանց տվյալ տեղեկատվությունը տրամադրող անձի գրավոր համաձայնության:

119. Սահմանափակ տարածման տեղեկատվության օգտագործման ու պաշտպանության կարգը սահմանվում է Կանոնակարգով:

120. Դատարանն իր գործունեության մասին յուրաքանչյուր տարի հաշվետվություն է ներկայացնում Եվրասիական տնտեսական Բարձրագույն խորհուրդ:
